

Нагуляк М.Ю., Смірнов В.В.

АНАЛІЗ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ УКРАЇНИ

Існуючі економічні проблеми в теплоенергетичному комплексі України, такі, як знос основних фондів, відсутність необхідного фінансування теплоенергетики, доповнюються застарілою системою розрахунку цін на теплову енергію.

На сьогоднішній день всі суб'єкти ринку теплової енергії України використовують для розрахунку систему одно ставок тарифів. З метою оптимізації роботи теплоенергетичних мереж необхідним є комплексний розгляд питань удосконалення економічного механізму формування тарифів на ринку теплової енергії, з огляду на фактори зовнішнього середовища й внутрішній потенціал розвитку підприємств теплопостачання.

Рішенням проблем теплоенергетики України останнім часом приділяється особлива увага в роботах Байдарова І.В., Бахметова З.А., Ковриго Ю.М., Маркіна А.Д., Мовчан А.П., Мисак В.Ф., Пайзанського Л.Д., Саф'янец С.М.

На сьогоднішній день рішення проблем теплоенергетичного комплексу України залежить від формування економічних відносин у галузі, а саме від стимулювання структури тарифів на теплову енергію, які можуть забезпечити як раціональне її використання споживачами, так і доход підприємств теплопостачання. Ці питання поки недостатньо висвітлено в науково-методичній літературі, оскільки нормативні документи прийняті зовсім недавно, а правила функціонування ринків теплової енергії ще не сформовані.

Метою даної роботи є обґрунтування необхідності зміни тарифного регулювання теплової енергії, аналіз механізму формування тарифів у процесі переходу теплоенергетичного комплексу України на ринкову модель функціонування. На сьогоднішній день підвищенню надійності і якості теплопостачання споживачів перешкоджають економічні, організаційні й технічні проблеми.

Основними з них є:
економічні:

1. при формуванні тарифів на теплоенергію використовується витратний метод;

2. через необґрунтований ріст тарифів з'являються додаткові заборгованості населення;

3. інвестиції на модернізацію устаткування недостатні;

4. відсутність мотивації (особливо економічними механізмами), що стимулює підвищення якості теплопостачання й тепло ефективності;

організаційні:

5. недосконалість державного контролю ефективності використання теплової енергії;

6. недоліки в регулюванні відносин між виробниками й споживачами тепла в розрахунковій сфері;

7. відсутність механізму контролю над використанням устаткування з низьким КПД;
технічні:

8. фізичний й моральний знос устаткування й, як наслідок, наднормативні втрати тепла в мережах [1].

Для вирішення даних проблем варто розробити ряд заходів організаційно-економічного характеру. Представимо деякі з них:

1. Перехід на автономне по квартирне опалення (для індивідуальних користувачів). При забезпеченні централізованою системою тепlopостачання потреба в локальних квартирних системах може виникнути або при значних витратах на приєднання до теплових мереж, або при високих тарифах.

2. Перехід до якісно нових методів регулювання тарифних відносин між виробником і споживачем теплоенергії при централізованій системі тепlopостачання.

Зони	Часові зони	Тарифний коефіцієнт
День	з 7.00 – до 23.00	1,8
Ніч	з 23.00– до 7.00	0,35

Таблиця 1 - Визначення тарифних коефіцієнтів залежно від зон споживання

	Січень, лютий, листопад, грудень	Березень, квітень, вересень, жовтень	Травень – серпень	Тарифний коефіцієнт
Пік навантаження	с 8-00 до 10-00 с 17-00 до 21-00	с 8-00 до 10-00 с 18-00 до 22-00	с 8-00 до 11-00 с 20-00 до 23-00	1,8
На пів пік	с 6-00 до 8-00 с 10-00 до 17-00 с 21-00 до 23-00	с 6-00 до 8-00 с 10-00 до 18-00 с 22-00 до 23-00	с 7-00 до 8-00 с 11-00 до 20-00 с 23-00 до 24-00	1,02
Ніч	с 6-00 до 8-00	с 23-00 до 6-00	с 0-00 до 7-00	0,25

Аналіз літератури показує, що на сучасному етапі розвитку системи централізованого тепlopостачання доцільно приймати багато ставок тарифів, що прийнятно тільки для тих споживачів (промислових підприємств або локальних користувачів), у яких є прилади обліку теплової енергії й гарячої води. Проаналізувавши досвід інших країн у визначенні багато ставок тарифів, можна виділити такі варіанти обліку теплоенергії:

1. Однотарифний - при загальному лічильнику на обігрів й інше споживання підприємства, тарифний коефіцієнт 1,0.

2. На дві зони - при наявності окремого лічильника, встановленого безпосередньо на опалювальне устаткування.

Ставки тарифів, диференційованих по періодах часу, визначаються шляхом множення величини роздрібного тарифу на тарифний коефіцієнт для відповід-

ного періоду часу.

3. На три зони - при наявності загального багатотарифного лічильника на обігрів й інше споживання підприємством.

В Україні для визначення тарифного коефіцієнта, диференційованого за часом доби, може бути прийнятна методика Росії [2].

Ключовими завданнями тарифного регулювання обліку теплової енергії є: установлення балансу між попитом та пропозицією на ринку теплової енергії, підвищення ефективності заходів з економії теплоенергії, стимулювання широкого впровадження альтернативних джерел енергії.

Також багато ставок тарифи регулюють розподіл теплових навантажень на графіку добового споживання. Ці тарифи стимулюють користувачів до споживання теплової енергії в нічний час і розвантаженню денних піків.

Проаналізувавши систему двоставочного обліку теплової енергії, можна зробити висновок, що розрахунок тарифних ставок на теплову енергію, диференційованих за двома зонами доби, необхідно здійснювати за наступною формулою:

$$T_{cp}Q = T_n Q_n + T_{дн} Q_{дн} \quad (1)$$

де T_{cp} - затверджений для даного споживача одноставковий тариф або середній тариф для споживача, що оплачує теплову енергію по одноставковому тарифі; грн/Гкал;

Q - сумарне споживання підприємством теплоенергії за розрахунковий період, Гкал;

$T_{дн}$, T_n - тарифні ставки за теплову енергію в денний і нічний періоди доби, грн/Гкал;

$Q_{дн}$, Q_n - споживання теплової енергії в денній і нічній зонах графіка навантаження; при цьому чисельні значення споживання по зонах можуть задаватися як в абсолютних одиницях, Гкал, так й у відсотках від сумарного споживання Q .

Таким чином, формування економічних умов функціонування системи тепlopостачання істотно відстає від темпів економічних перетворень у країні. Сьогодні необхідний цілий комплекс заходів для рішення насущних проблем теплоенергетики. Одним з таких заходів є введення тарифного регулювання ринку теплової енергії. Це дозволить захистити права споживачів від необґрунтовано високих цін і буде стимулювати всіх учасників ринку теплової енергії до раціонального використання енергоресурсів.

Література

1. О формировании тарифа на тепловую энергию ТЭЦ на основе эксергетического метода [Електронний ресурс] / Г. Ж. Диукеев, В. Д. Охай // Алмаатинський інститут енергетики и связи. – Режим доступа : http://www.rosteplo.ru/Tech_stat/stat_shablon.php?id=378.

2. Постановление Правительства Российской Федерации от 23 мая 2006 г. № 306 г. Москва. «Об утверждении Правил установления и определения нормативов потребления коммунальных услуг». – М. : «РГ» – Федеральный выпуск №4080 от 31 мая 2006 г.

Новицька О.В., Лисенко С.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ВП «ШАХТА«РОСІЯ» ДП «СЕЛИДІВВУГІЛЛЯ» ШЛЯХОМ ПОКРАЩЕННЯ СКЛАДУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

В сучасних умовах світової економічної кризи, щоб забезпечувати стабільну та безперервну роботу, підприємства повинні, передусім, вміти реально оцінювати фінансовий стан, вміти вчасно виявляти проблеми і труднощі, які виникають у фінансовому стані підприємства, щоб вчасно їх уникнути. Комплексний фінансовий аналіз, що проводиться на вугільних підприємствах, необхідний для забезпечення конкурентоспроможності, ефективного функціонування і планомірного розвитку у діючій галузевій системі. Саме тому питання вивчення та аналізу фінансового стану є досить актуальним для галузей добувної промисловості України.

Метою даної роботи є розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового стану на ВП «Шахта «Росія» ДП Селидіввугілля» на основі узагальнення теоретичних положень. Об'єктом дослідження є система фінансових відносин на ВП «Шахта «Росія» ДП «Селидіввугілля». Предметом дослідження виступає процес удосконалення фінансового стану на ВП «Шахта «Росія» ДП «Селидіввугілля».

Питаннями в області комплексного фінансово-економічного аналізу та аналізу фінансової звітності займалися вітчизняні вчені: Поддєрьогін М.Д. [1], Ковальов В.В., Гіляровський Л.Т., Нікіфорова Н.А., Савицька Г.В., Зимін Н.Є. Істотний внесок в дослідження в області фінансово-економічного аналізу внесли зарубіжні вчені: Томасу П. Карлін, Альберту Р. Макмін, А. Вінакор, Р. Сміт, К. Л. Мервін. Аналіз фінансових показників на відокремленому підрозділі «Шахта «Росія» державного підприємства «Селидіввугілля» був проведений за період 2009-2010 рр. (див. табл. 1,2).

Зниження коефіцієнта оборотності запасів свідчить про підвищення матеріальних запасів на складах. Зниження оборотності дебіторської заборгованості на ш. «Росія» свідчить про зростання числа неплатоспроможних клієнтів. Основною причиною зниження показника оборотності кредиторської заборгованості на ш. «Росія» є взаємні неплатежі, що підтвердив порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості, проведений на даному підприємстві.

Отже, узагальнивши аналіз результатів діяльності шахти «Росія», пропонується розробити напрямки щодо удосконалення фінансового стану на даному підприємстві шляхом прискорення оборотності оборотних коштів. Покращення складу оборотних коштів пропонується провести за такими напрямками: 1) зменшення запасів та готової продукції на складах на підприємстві; 2) змен-